

næst derefter; thi det kan ikke negtes, at den Magt, som i den katolske Kirke ligger hos Geistligheden og Geistlighedens Overste, i den lutheriske Kirkeafdeling er bleven ført over til Tyrkerne, og netop dette har hos os gjort, at vor hele Kirkeinddeling, hele Maaden at ordne det paa, ja næsten hele vor Maade at tænke paa med Hensyn til Kirken har noget forunderligt Brandfasteagtigt ved sig. Det ligger deri, at Præsterne, som vi jo Alle vide, sendes til Menighederne fra oven. Jeg skal imidlertid strax indrømme den ærede Minister, som ogsaa selv har bemærket det, at da han saae, det ikke var muligt at gennemføre en Lov paa dette Omraade, har han ad administrativt Veie søgt at bøde Udførelsen derpaa og har vist ogsaa gjort Noget til, at yngre, friskere Kræfter kom frem paa Steder, hvor man hidtil havde været vant til kun at se aflegte Præster. Jeg brugte før det Udtryk, at der var noget forunderligt Brandfasteagtigt ved Forholdene hos os. Jeg indrømmer, Udtrykket er ikke smagfuldt, men jeg tror, det er ikke saa lidt træffende, idet Præsterne jo sendes fra oven til Menighederne. Menighederne modtage dem som saadanne, og naar de saa forpørigt gjøre deres Pligt: gaa til Konfirmation, give Præsten det nødvendige Smaarelsel, gaa til Altgang to Gange om Aaret, saa have de hidtil været nogenlunde forsikrede baade for Tid og Evighed. Det har i Virkeligheden været den ældre Længegang. Jeg indrømmer, — for at man ikke skal gjøre den Indvending mod mig, at det gaar med mig som med Hundene, der staar overfor Rotten, — denne Længegang er noget ved at drage over; men det er ingenlunde Tilfældet allevegne, og det er heller ingenlunde den nuværende Ordning, som er Skyld i det. Jeg kan nemlig ikke negte, at der i de reformerte Menigheder er mere Liv og en kjendeligere Bevægelse, idetmindste i det Ydre, end i de lutheriske, og jeg skal da ogsaa betegne det som en ret talende Kjendsgjerning, at netop i de Lande, hvor den reformerte Kirke har det største Tilhold, vil man ogsaa have den parlamentariske Udvikling, idet man der er naaet til den største Frihed paa det borgerlige Omraade. Jeg peger i saa Henseende paa de Lande, der ligge Vest for Vesterhavet, og paa dem, der ligge endnu længere Vester paa, nemlig Amerika, idet det ikke kan negtes, at det er den reformerte Kirkes Land, der besjæler disse Lande. Det er den, tror jeg, der ogsaa i mange andre Maader har havt Indflydelse paa det borgerlige Livs Ordning. Dermed vil jeg naturligvis ikke paa nogen Maade have sagt, at det er den alene; men erindres skal det, at det er de gamle Presbyterianere, der have grundet det amerikanske Samsfund, og det er et Spørgsmaal, om det ikke er den Land, der har gjort dette Samsfund saa stærkt, som det er. Jeg er derfor langt fra at have Noget imod, at der kommer større Bevægelse i Menighederne, tvært-

imod, jeg ynder det, og jeg kan heller ikke forstaa den Forfættelse, der har været i den danske Folketirke hos visse Folk, saaledes særlig hos Præsterne, for, at den Bevægelse skulde komme. Dog skal jeg i saa Henseende gjøre en Undtagelse med det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Lund); han har efter sine Udtalelser her at dømme vist, at han ikke er saa bange for nogen Bevægelse, og jeg maa ogsaa indrømme, at han paa adskillige Punkter her i sin Tale idag kom en Del nærmere til det nye Testamente, end han gjorde i sit forrige Foredrag, hvor han talte om Præsternes Lønning. Som Regel tror jeg vel, at det kan siges, at Præsterne ere bange for denne Bevægelse i Kirken og da navnlig for det, de kalde den ydre Bevægelse. Jeg forstaaer ikke den Vængste se; thi man maa jo indrømme, at det er bedre for en Menighed at blive sat i Bevægelse af Noget, end at der er Dødsstilhed i den. Naar Dødsstilheden indtræder i Kirken, hvad der hverken er godt for den eller for Andre, tror jeg, at man netop snarest staar færdig for, at Kirkens Fald er nær forestaaende. Jeg har nok hørt, og jeg har ogsaa læst i Kirkekommissionens Betænkning, som jeg har liggende her for mig, at man har været meget betænkelig ved den Bevægelse, netop af Hensyn til det, som man kalder Mindretallet, det, som kaldes den lille Flok, denne Flok, som det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds engang sagde, at han ikke yndede; mærkeligt nok, at en Præst jagde det, men idag synes det jo, at hans Opfattelse i saa Henseende er bleven noget modificeret. Kirkekommissionens Flertal siger nemlig, at det ikke kan negtes, at naar Flertallet skal vælge, er der færdig for, hvad der forresten ogsaa er blevet udtalt her under Forhandlingerne, at den Ret, som de, der kaldes de levende Kristne eller Mindretallet, have, ikke skal komme til Orde; thi, siger Kommissionens Flertal, man maa indrømme, at Flertallet ikke er levende, hvorfor i Reglen dets Valg vil gaa i en anden Retning end den, som Mindretallet kan ønske. For det Første skal jeg dertil bemærke, at Flertallet ikke saa sjældent endnu i det Mindste lytter til, hvad Mindretallet ønsker, naar der er virkelig Liv i dette, det vil sige, naar det ikke alene er levende i Ord, men ogsaa i andre Henseender; thi man kan jo godt kun være levende i Ord, Doktriner og Dogmer, Noget, der forresten i Reglen snart fører til Død. Gjennem dette Forslag gives der paa forskjellig Maade Mindretallet en saa rig Leilighed til at komme frem, som det vel er muligt; men forresten vil jeg sige, at jeg ganske aabent tilstaaer, at jeg helst vil, at man uden videre lader Flertallet faae sin Ret og uden al Hæmsko og al Hindring lader det faae den Præst, som det ønsker. Det kan til en vis Grad ske, om end gennem en Mængde Forhindringer, ved flere Bestemmelser i Lovforslaget, hvorved man søger ligesom at holde Flertallet